

Til
Fylkeskommunene

Føringer for desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag

Fylkeskommunene ble i tilsagnsbrev for hospitering og faglig oppdatering skoleåret 2018/2019 (17.08.2018) informert om at dagens ordninger vil fra høsten 2019 avvikles i sin nåværende form. Disse ordningene videreføres som en del av den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling innen yrkesfag (heretter omtalt som desentralisert ordning for yrkesfag). I dette brevet redegjør Utdanningsdirektoratet (Udir) for føringene for ordningen.

Fylkeskommunene får tilsendt tilsagnsbrev om midler til ordningen i løpet av våren 2019, som gjelder for høsten 2019. Vi oppfordrer dere til å starte vurdering av kompetansebehov og planlegg bruk av midlene basert på føringene i dette brevet.

Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet startet i 2017 innføring av en desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen (heretter omtalt som desentralisert ordning for skole). I den desentraliserte ordningen for skole kanaliseres statlige midler for etterutdanning til kommunene og fylkeskommunene gjennom fylkesmannsembetet. Fylkesmannen legger til rette for samarbeidsforum der kommuner og fylkeskommuner i felleskap og i samarbeid med universiteter og høyskoler skal bli enige om hvordan de statlige midlene skal fordeles og brukes.

Ordningen ble først innført for kommunene i 2017. I 2018 ble fylkeskommunene invitert til å delta i samarbeidsforumene i desentralisert ordning for skole, og fra 2019 legges det opp til at fylkeskommunene skal motta midler til kompetanseutvikling i ordningen.

Parallelt med den desentraliserte ordningen for skole, skal det fra høsten 2019 innføres en desentralisert ordning for yrkesfag. Ordningen har flere likhetstrekk med den desentraliserte ordningen for skole, men er ulik på følgende punkter:

- Midler til kompetanseutvikling for målgrupper i fag- og yrkesopplæringen går direkte til fylkeskommune.
- I tillegg til universitet- og høyskoler er det også andre relevante tilbydere, samarbeidspartnere og kompetansemiljøer innen yrkesfag enn i den øvrige grunnopplæringen.

I det følgende beskrives den desentraliserte ordningen for yrkesfag.

To parallelle ordninger for midler til etterutdanning - videregående nivå

Fra 2019 vil det være to parallelle ordninger for midler til etterutdanning for tilsatte i videregående opplæring. Hovedskillet er som følger:

- Midler til kompetanseutvikling for lærere som underviser på studieforbereende fordeles via fylkesmannen, og prioriteres i samarbeidsforumene i desentralisert ordning (desentralisert ordning for skole).
- Midler til kompetanseutvikling for aktuelle målgrupper¹ i fag- og yrkesopplæringen vil fra høsten 2019 gå direkte til fylkeskommune, med noen overordnede føringer (desentralisert ordning for yrkesfag).

Midler til kompetanseutvikling for lærere som underviser i fellesfag- og programfag på yrkesfag kan hentes fra begge ordningene avhengig av formålet og fylkeskommunens vurdering. Det samme gjelder midler til kompetanseutvikling for avdelingsledere- og rådgivere for yrkesfaglige utdanningsprogram.

Midlene i begge ordningene skal brukes til etterutdanning². Midlene kan ikke benyttes til videreutdanning³.

Direktoratets rolle vil være å bidra med finansiering, sette overordnede rammer og premisser for statlig støtte, ha dialog med relevante aktører i yrkesopplæringen om kvaliteten i tilbudene og evaluere ordningen. Fylkeskommunene skal selv evaluere tiltakene de setter i gang.

Arbeidet i desentralisert ordning for skole og desentralisert ordning for yrkesfag må ses i sammenheng.

Nasjonale tiltak fases ut i sin nåværende form

Innføringen av den desentraliserte ordningen for yrkesfag innebærer at flere nasjonale etterutdanningstiltak fra høsten 2019 fases ut i sin nåværende form:

- Ordningene hospitering og faglig oppdatering i regi av arbeidslivet
- Nettkurs for prøvenemnder
- Nettkurs for instruktører og faglige ledere i lærebedrifter
- Stimuleringsmidler til etterutdanning for deltakere på kombinerte etter- og videreutdanningstilbud innen yrkesfag ved universiteter og høyskoler

Utdanningsdirektoratet presiserer at hospiteringsordningen skal videreføres som en del av den desentraliserte ordningen for yrkesfag, og at fylkeskommunene skal legge til rette for at ordningen styrkes. Når det gjelder de øvrige tiltakene, kan fylkeskommunene velge å innlemme hele eller deler av tiltakene som en del av ordningen.

Statlige myndigheter vil fortsatt dekke eventuelle utgifter knyttet til å videreutvikle nettkursene for prøvenemndsmedlemmer, instruktører og faglige ledere. Fylkeskommunene kan velge å bruke midlene som ligger i ordningen til å dekke deltakeravgiften.

Studieåret 2018/2019 mottar skoleeiere som har samarbeid med universiteter og høyskoler om kombinerte etter- og videreutdanningstilbud stimuleringsmidler fra direktoratet, for deltakere på etterutdanning. Stimuleringsmidlene brukes for eksempel til vikarutgifter og reiseutgifter knyttet til samlinger, eller til læremidler. Fra høsten 2019 må skoleeiere dekke denne typen utgifter for

---

¹ Yrkesfaglærere, instruktører, faglige ledere, prøvenemndsmedlemmer, lærere som underviser i fellesfag på yrkesfag, avdelingsledere- og rådgivere for yrkesfaglige utdanningsprogram. Se nærmere omtale under kap. *Hvorfor en desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag?*

² Etterutdanning; ikke-formell kompetanse (uten studiepoeng).

³ Videreutdanning; formell kompetanse (med studiepoeng).

eventuelle etterutdanningsdeltakere gjennom desentralisert ordning for yrkesfag. Universitetet/høgskolen får midler til studieplassene innenfor rammen av avtalen med Udir.

Hvorfor en desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag?

Hensikten med den desentraliserte ordningen for yrkesfag er at bruken av statlige midler skal bygge opp under fylkeskommunenes ansvar for kompetanseutvikling for målgruppene i yrkesopplæringen. Ordningen skal bidra til en felles retning og forutsigbarhet for aktørene.

Den desentraliserte ordningen for yrkesfag skal stimulere til langsiktig og styrket samarbeid om kompetanseutvikling mellom fylkeskommuner, videregående skoler, arbeidslivet og andre aktuelle samarbeidspartnere. Det er en intensjon at samarbeidet skal bidra til gjensidig kompetanseheving ved utveksling av kunnskap og erfaring mellom aktørene i yrkesopplæringen. Målet er at alle fylkeskommuner, gjennom systematisk samarbeid med relevante aktører, skal bruke sitt handlingsrom til å drive kompetanseutvikling lokalt.

Hovedmålgruppene for ordningen for yrkesfag er lærere som underviser i programfag på yrkesfag (yrkesfaglærere), instruktører, faglige ledere og prøvenemndsmedlemmer som gir opplæring i bedrift. Disse målgruppene skal prioriteres i denne ordningen. I tillegg kan lærere som underviser i fellesfag på yrkesfag (fellesfaglærere) og avdelingsledere- og rådgivere for yrkesfaglige utdanningsprogram omfattes av ordningen.

Det er fylkeskommunenes ansvar å definere og prioritere hvilke etterutdanningstiltak det er behov for å gjennomføre, i samarbeid med arbeidslivet (inkl. partene i arbeidslivet lokalt), lærerorganisasjonene, tilbydere av kompetanseutvikling og andre relevante aktører. Relevante tilbydere av kompetanseutvikling kan være fylkeskommunene, bransjeorganisasjoner, bedrifter, fagskoler, universiteter og høgskoler. Yrkesopplæringsnemndene skal være involvert i arbeidet.

Det skal opprettes et samarbeidsforum, hvor aktørene i samarbeidsforum blir enige om en felles og langsiktig kompetanseutviklingsplan for de aktuelle målgruppene. Se nærmere beskrivelse i de neste kapitlene.

Nærmere om krav til samarbeid og samarbeidsforum

Som beskrevet over, skal fylkeskommunene etablere et samarbeidsforum, der de i samarbeid med relevante aktører i yrkesopplæringen skal bli enige om hvordan de statlige midlene skal prioriteres og brukes.

Arbeidslivet skal være representert i samarbeidsforumet. Forøvrig er det opp til fylkeskommunene å vurdere hvilke tilbydere/ kompetansemiljøer og andre samarbeidsparter som bør være representert i forumet og/eller involvert i ordningen på annen måte.

I mange fylkeskommuner finnes det allerede velfungerende nettverk, forum eller samarbeidsråd som fylkeskommunene kan bygge videre på.

I tillegg til samarbeidsforum kan fylkeskommunene opprette underliggende lokale kompetansenettverk, for å sikre god involvering og deltakelse på tvers av videregående skoler, arbeidslivet og andre relevante aktører. Private videregående skoler skal delta på samme premisser som de offentlige skolene.

Vi oppfordrer videre til samarbeid mellom fylkeskommunene om kompetanseutvikling innen yrkesfag.

Kompetanseutviklingsplan

En viktig oppgave for samarbeidsforumet er å bli enige om en felles og langsiktig kompetanseutviklingsplan. Planen skal baseres på en kartlegging og analyse av det lokale kompetansebehovet i målgruppene for ordningen. Kompetanseutviklingsplanen skal beskrive hvilke etterutdanningstiltak som skal iverksettes og hvordan disse skal prioriteres og innrettes. De private skoleeierens kompetansebehov skal inkluderes i planen. Skole- og arbeidsplassbaserte tiltak skal prioriteres der det er hensiktsmessig. Planen justeres årlig i henhold til tildeling av kompetansemidler i statsbudsjettet, erfaringer og endrede kompetansebehov.

Hovedtrekkene ved de statlige føringene for ordningen vil være stabile, og vil ikke bli endret fra år til år. Føringene skal stimulere til langsiktig utvikling. Mindre justeringer vil kunne forekomme, blant annet med bakgrunn i erfaringer fra ordningen.

De nye læreplanene som utvikles i fagfornyelsen skal tas i bruk høsten 2020. Skoleeiere og skoleledere har ansvar for at skolene har kompetanse til å ta det nye læreplanverket i bruk. Fylkeskommunene har i tillegg ansvar for kompetanseutvikling hos instruktører og faglige ledere. Fylkeskommunene bør derfor ha særskilt fokus på kompetanseutviklingsbehov som følge av fagfornyelsen inkludert nye læreplaner på yrkesfag og ny yrkesfaglig tilbudsstruktur.

Fordeling av midler

Den totale rammen for desentralisert ordning for yrkesfag er på om lag kr. 30 mill. for høsten 2019. Midlene utbetales med samme beløp til alle fylkeskommuner (flat fordeling) våren 2019. Midlene gjelder for høsten 2019. Fylkeskommunene bør starte arbeidet med å rigge ordningen allerede fra våren 2019.

For å motta de statlige midlene er det et krav om at fylkeskommunene skal bidra med egne ressurser, eksempelvis i form av egne midler og/eller en ressursstilling.

Regionreformen vil påvirke fylkeskommunenes organisering av ordningen i 2020. Både 2019 og 2020 blir derfor overgangsår til den desentraliserte ordningen for yrkesfag. Udir vil gjøre en ny vurdering av fordelingen for 2020 basert på erfaringer i 2019 og den nye regionreformen.

Rapportering

Fylkeskommunene skal sende Udir en overordnet statusrapport på arbeidet med ordningen i 2020. Rapporten vil omfatte etablering av samarbeidsforum, erfaringer fra øvrig samarbeid- og kompetanseutviklingstiltak i ordningen. I dette inngår også bruk av tildelte midler. Frist for å sende rapport til direktoratet er 17.01.2020. Rapportmalen blir sendt til fylkeskommunene i løpet av våren 2019.

Utdanningsdirektoratet forbeholder seg retten til å iverksette kontroll med at midlene er benyttet etter forutsetningene, jf bevilgningsreglementet for staten § 10. Hvis midlene ikke er benyttet etter forutsetningene kan Utdanningsdirektoratet kreve hele eller deler av tildelingen tilbakebetalt.

Nettverkssamling for fylkeskommunene

Direktoratet vil arrangere en nettverkssamling for fylkeskommunene i den desentraliserte ordningen for yrkesfag 23. mai 2019. Hensikten med samlingen vil være todelt; diskusjon i fylkeskommunene rundt ulike organiseringsmodeller og utfordringer, og informasjon fra Udir.

Vi ber dere holde av datoen. Mer informasjon om nettverkssamlingen kommer.

Vennlig hilsen

Anne Magdalena Solbu Kleiven
avdelingsdirektør

Hafsa Nadeem
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent